

Gospodar in gospodinja

LETO 1935

17. JULIJA

STEV. 29

Rano sadje

K ranemu sadju prištevamo vse tisto sadje, ki zori od maja do avgusta. Prve so črešnje, katerim slede vrtné jagode. Preden pa te minejo, so že marelice, in takoj za njimi rane hruške, breskve, razne slive in končno tudi že rana jabolka. V začetku julija zori tudi ribez in kosmulja. K tem zlahtnim sadnim plemenom, ki jih gojimo po vrtovih, se pridruži tudi razno sadje, ki raste divje po gozdovih in po grmovju. To so pri nas zlasti gozdne jagode, borovnice in maline.

Vse to mnogovrstno rano ali poletno sadje ima to slabo lastnost, da je prav malo trpežno. Posebno kar je mehkih plemen kakor so črešnje in vse jagodasto sadje, pa tudi slive, marelice in breskve, trajajo komaj dva, tri dni, zlasti če nimamo prikladne, dovolj hladne shrambe. Nekoliko trpežnejše so rane hruške in jabolka. Samo ob sebi je torej umevno, da moramo vse rano sadje takoj, ko ga pobereemo, na primeren način uporabiti, sicer nam nič ne zaleže.

Največ nam rano sadje vrže, ako ga na drobno prodamo. To je posebno priporočljivo in tudi lahko v bližini mest in večjih, zlasti industrijskih krajev in bližini letovič. Če hočemo za rano sadje čimveč iztržiti, pomnimo, da kupec zelo gleda na njegovo zunanost in opremo. Prodajajmo torej na drobno le popolnoma zrelo in takoj užitno, enakomerno sortirano (razbrano) sadje, ki ga postavimo na trg v snažni, prikupljivi posodi. To je pri nadrobni prodaji, zlasti v letoviščih, tako važno, da ni nikdar dovolj priporočeno. Kdor je v tem oziru vesten in natančen, iztrži za isto sadje neprimerno več nego tisti, ki je brezbrizen ali celo zanikarn.

Precej ceneje moramo dati sadje, ako ga prodamo na veliko. Zato pa nimamo z njim, razen spravljauja, nobe-nega posla. Tudi tu velja načelo, da ima le pravilno spravljeno, torej na vsak

način le obrano in sortirano (razbrano) sadje dobro ceno. Za otrušeno, obtolčeno in na vse načine okvarjeno mešanico nihče ne mara, ali pa jo hoče imeti skoro zastoj. Kakor že večkrat, povdarjamo še enkrat, da se nobeno delo tako dobro ne izplača kakor skrbno spravljauje sadja. Če velja to sploh za vse sadje, velja še osobito za rano, ki je še vse bolj občutljivo nego jesensko in zimsko.

Za prodajo na veliko pa ne smemo čakati, da bi bilo sadje tako zrelo, da bi bile z drevesa užitno, ker potem se tako hitro pokvari, da bi bilo nemogoče ga na drobno razprodati. Uporabno bi bilo le za sušenje ali za žganje. Marelice, breskve, zlasti pa rane hruške in rana jabolka moramo potrgati, ko so sicer drevesno zrele, pa vendar še ne mehka. Čeprav je to sadje tedaj, ko ga trgamo, še trdo, pozori v shrambi v nekaj dneh in se zmeči. Pa tudi vnanost (barva) in okus se mu ugodno spremeni. Hruške in jabolka, ki se zmeče že na drevesu, imajo kmalu navadno močnato, neokusno meso in propadejo tako naglo, da jih ne moremo spraviti v denar. Prav tako je za vkuhanje uporaben le trd, še ne prezrel sad. Seveda je treba poznati kedar je to ali ono sadno plemo, ta ali ona sorta toliko zrela, da jo smemo trgati brez škode za njeno kakovost. V tem oziru pomnimo tole: Zrele breske in marelice dobe značilno barvo in sploh zunanost. Tu in tam je kak plod tudi že mehke, da sam odpade. Ko hruške in jabolka dozorevajo, se začno trebiti, to se pravi, da začno sami od sebe odpadati črvivi ali kako drugače pokvarjeni plodovi. Pa tudi kak zdrav, normalno razvit plod že odpade zrel in takoj užiten, večina je pa še trda in na videz nezrela. Barva peček ni vedno merodajna, ker je mnogo sort, ki so zrele, pa pečke še niso črne. Vobče pa vendarle lahko trdimo, da so jabolka

in hruške s črnimi pečkami zrela, čeprav na zunaj še ne kažejo znakov zrelosti.

Drevje, ki je močno obloženo, obtrgamo lahko v več obrokih. Najprej spravimo najbolj razvite in najbolj zrele plodove. Ko v nekaj dneh še ostalo sadje pozori in se znatno zdebili, ga potrgamo do čistega. Največja potrata ranega sadja, zlasti hrušek in jabolk je ta, ako pustimo, da sad sam polagoma skapa na tla. Na ta način ne dobimo nobenega celega sadu, pa tudi okus je mnogo slabejši nego bi bil, ako bo sadje pozorevalo nekaj dni v shrambi. Žal, da si tega naši ljudje ne dajo dopovedati in se še dandanes na ta način pokvari mnogo sicer dobrega sadja, ki bi o pravem času spravljeno mnogo več zaleglo. Čimbolj smo oddaljeni od trga in čimmanj imamo prili-

ke, da bi mogli prodati rano sadje takoj z drevesa, tembolj moramo paziti, da ga spravimo z drevesa, preden je prezrelo. Tako v prikladni shrambi počaka vsaj nekaj dni in se mu pri tem kakovost celo izboljša.

Kar se tiče shrambe, moramo povdarjati, da je najbolj ugoden prostor za rano sadje kolikor mogoče hladna, podzemeljska klet. Kjer je na razpolago ledenica, se rano sadje hrani lahko v njej celo več tednov. Po velikih mestih imajo nalašč v to svrhu hladilnice, kjer s posebnimi stroji vzdržujejo toplino okoli ničle. S takimi pripomočki dosežejo, da jagode, breskve in drugo, sicer malo trajno sadje, ohrani vso svojo svežost po več mesecev.

Če ranega sadja ni mogoče prodati, ga je treba na ta ali oni način doma uporabiti. O tem pa prihodnjič. H

Nekaj o ajdi

Ajda je za naše razmere zelo važna gospodarska rastlina, ki igra pomembno vlogo ne samo v prehrani kmečkega prebivalstva, ter pri krmljenju živine, ampak tudi v čebelarstvu. Velik pomen ima tudi v poljedelstvu, kajti večino našega polja zasejemo po žitu z ajdo in tako izkoristimo zemljo, ki jo je pri nas žal tako malo. Ker zapusti jeseni zemljo že precej zgodaj, ji lahko še sledi ozimina, zlasti rž, če je njiva dobro zagnojena. Sicer pa pride pe njej navadno jarina: oves ali korusa ali pa druge okopavine.

Pri setvi ajde pa moramo paziti, da je zemlja že prej v dobro zagnojenem stanju, kajti hlevskega gnoja, posebno nerazkrojenega, ajda ne izkoristi dobro. Ponekod imajo navado, da namočijo ajdovo seme pred setvijo v gnojnici, češ potem bolje vskali in raste. To ima nekaj zase. V gnojnici je namreč dovolj dušika v raztopljeni obliki, zato prihaja mladi rastlinici prav ravno tedaj, ko ga rabi. Če damo torej ajdi v njeni mladosti lahko dovezetnega dušika, bo hitro vzknila, pognala dovolj krepke korenine in se tako vsaj deloma varavovala proti suši. Taka ajdova setev bo tudi pozneje dobro uspevala, bujno cvetela in hitro zorila.

Ajda pa rabi dušik le v svoji mladosti za razvoj listov in poganjkov.

Pozneje pa je preobilna dušičnata hrana pridelku naravnost v kvar, ker predolgo žene v rast in cvetje, pri čemur pa zrnje slabo in neenakomerno zori, pride v hladnejšo jesensko dobo, ko jo večkrat slana uniči. Zato velja za njo našlednje načelo: ajda mora hitro vzkaliti, hitro rasti, istočasno ocveteti in čimprej dozoreti. Le tako uspeva joča rastlina nam bo dala siguren pridelek, kleno zrnje, zdravo slamo in se bo izognila pozehi.

Da pa dosežemo tako ugoden razvoj setve, ne zadostuje vpliv dušika, ampak je ajdi nujno potrebna tudi fosforna kislina in kalij, ki sta oba za kakovost in debelost zrnja najbolj merodajna. Teh dvoje hranil najugodnejše učinkuje na razvoj cvetja in na izgradnjo zrnja, obenem pa skrajša rast in pospešuje zoritev. Toda nuditi ju moramo v taki obliki, da sta v vodi hitro topljiva, torej takoj učinkujoča, najboljše v obliki superfosfata in kalijeve soli. Oboje teh gnojil imata hranila v vodi topljivi obliki, ki se v zemeljski vlagi lahko raztopita in ju potem korenine ajde brez težav vsrkajo. Izkušnje so pokazale, da tvori superfosfat kleno, debelo zrnje in pospeši zoritev, kalijeva sol pa vpliva na razvoj rastline, debeloto zrnja in nekoliko skrajša rastno dobo. Superfosfat na-

pravi tudi slamo bolj trdo, zato ajda po njem ne poleže tako rada; po njem postane tudi bolj vztrajna proti boleznim, zato je pridelek zrnja boljši glede kakovosti, kakor tudi glede množine. Po kalijevi soli se cvetje bolje in enakomerneje razvije, hitreje ocvete in prej dozori.

Prednosti obeh gnojil poznajo naši kmetje prav dobro, kajti mnogi od njih niti ne marajo sejati ajde, če nimajo teh sredstev za gnojenje. Brez gnojenja pa ni pričakovati takega pridelka, da bi zajamčil kmetovi družini prehrano čez zimo. Koliko pa rabimo teh gnojil? Na 1 ha, t. j. 1¼ orala, potrosimo 300 kg superfosfata in 150 kg kalijeve soli; ali na 1 oral 170 kg superfosfata in 85 kg kalijeve soli.

Pri setvi ajde pa ni važno samo gnojenje, ampak tudi seme in priprava zemlje. Za setev vzamemo le dobro očiščeno, zdravo, nepoškodovano, debelo in težko zrnje. Če sami nimamo takega, si ga preskrbimo pri sosedu ali pri zadrugi ali pri kakem zanesljivem trgovcu. Od kakovosti semena je pridelek zelo odvisen, zato ni pri tem nikdar skrbi preveč.

Pa tudi zemljo moramo skrbno pripraviti. Strnišče preorjemo za ajdo le bolj plitko, vendar tako globoko, da pride vsa strn dobro v zemljo, da jo pri brananju ne spravimo zopet na vrh. Zlasti pa je skrbeti, da uničimo plevel, kajti tla morajo biti čista in z brano dobro zrahljana. Ajdo sejemo najbolje na suho zemljo, po možnosti

pa pred dežjem, da se kmalu napije vlage ter čimprej vzkali. To pospešimo na peščenih zemljah tako, da seme, ko smo ga spravili z brano v zemljo, povlečemo z valjarjem, da pride enakomerno do vlage. S tem je odpravljeno tudi vse delo do žetve, kajti plevel ajde ali okopavanje ni na mestu, ker bi s tem delom napravili več škode kot koristi.

Ko smo ajdo tako posejali, si moramo pač želeti ugodnega vremena, dovolj dežja do cvetja in lepih dni ob cvetju, da ga bodo čebelnice oplodile, za katero delo bodo čebelarji dobili bogato plačilo v polnih panjih. Ob zoritvi so na mestu suhi in topli dnevi, pa bodo tudi zrnja klena in kmalu dozorela.

Še na en pogrešek moramo opozoriti, ki ga poljedelci večkrat store; namreč da puste zrnje predolgo zoreti na njivah, češ saj ajda še cvete. Pogosto namreč opazimo, da se na češuljah nahaja še kaj cvetja, četudi je večina zrnja že rjava in zrela. Od tega cvetja ni pričakovati več zrnja, vsaj ne dobrega, pač pa nastane nevarnost, če še kaj čakamo, da se nam zrelo zrnje osuje. Zato moramo ajdo požeti, kakor hitro je večina zrnja že zrela. Tako si ohranimo najbolj debelo zrnje, ki bi drugače izpadlo iz češulj in bilo za pridelek izgubljeno. Ker je ajda tako važno prehranjevalno sredstvo za naše kmečke družine, zato mu mora tudi gospodar posvečati čim večjo skrb v dosego zadovoljivega pridelka. L.

Čebelna paša

Za uspevanje katerekoli gospodarske panoge morajo biti dani potrebni naravni pogoji. Tudi za čebelarstvo tako. Prvi in najvažnejši pogoj za uspešno gojitev malih živalic je paša. Naj je kdo še tako teoretično in praktično izurjen v čebelarstvu in naj čebelarji po najuspešnejših metodah — uspeha ne bo, če ni v naravi okrog njegovih čebel virov sladkega nektarja. Beseda nektar je povzeta po pijači starih grških bogov na Olimpu. Čebele namreč v naravi ne nabirajo medu, marveč sladko tekočino, ki jo izločajo v svojih cvetnih čašicah razne cvetoče rastline; ali ki se izceja pri

igličastem drevju (smreki, hoji) izza pazduh mladih iglic; ali ki se sem ter tja liki rosa pojavi na listju dreves in jo imenujemo »mano«; ali se kako drugače izceja iz rastlin. To je nektar. Kjer nektarja ni, ne more biti medu.

Imamo morda tudi v naši slovenski domovini kje kraje, kjer je nektarja na razpolago od zgodnje spomladi do jeseni. Ali so takšni kraji — če sploh so — zelo redki. Večji del imamo kraje, ki jih moremo uvrstiti v srednje dobre glede čebelne paše, precej pa tudi slabih in zelo slabih. Izvrstni so za čebele kraji, kjer ob glavnih pašah (prvič na spomladanskem cvetju, drugič na

gozdnem rastlinju, tretjič na ajdi) čebele naberejo preko svoje potrebe, pa se vmes paša navadno ne pretrga toliko, da bi čebele kaj prida nabrane zaloge porabile. Vedno dobijo za sproti, razen če traja izjemoma dalj časa prav slabo vreme. Kdor je toliko srečen, da more uvrstiti svoj kraj v prvo vrsto, se mu čebelarstvo mora obnesti, če je čebelar na svojem mestu. Vse namreč, kar nabere panji v glavnih pašah preko potrebe, ostane njemu.

Srednje dobri so kraji z eno ali kvečjemu dvema glavnima pašama (spomladi, in jeseni na ajdi), vmes se pa paša redno tekom poletja utrga. Čebele spomladi nabrano zalogo deloma same porabijo za svoj živež in za zalogo, navadno do ajde precej oslabijo in na ajdi nabere komaj nekaj več kot rabijo za zimo. Čebelar morda dvakrat toči, pa je vendar pridelek majhen, ker ni nobenkrat kaj prida. Slabi so pa kraji, kjer se le redkokdaj primeri, da čebelarju kaj ostane, večkrat pa mora celo dodajati. Čebele spomladi nabrani živež čisto same porabijo, včasih jim celo zmanjka, jeseni pa navadno komaj za zimo nabere. V takšnih krajih se tudi najnaprednejšemu čebelarju »muha« ne uspeva. Mora ali čebelarstvo opustiti, ali pa se poslužiti prevažanja v paše. Tudi večina srednje dobrih pašnih krajev ne more zadovoljiti čebelarjev in so prisiljeni prevažati. O prevažanju bomo spregovorili prihodnjič.

Danes si oglejmo vprašanje, kako bi se dala paša doma zboljšati. Tudi priprost čebelar ve, da je za čebele tem boljše, čim manj je okrog njih obdelane zemlje. Čim več je neobdelanih goličav, pašnikov, košenic, travnikov itd., tem več je sladke bere za čebele. Zato je umljivo, da se z intenzivnejšim (v živo zastavljenim) obdelovanjem zemlje krčijo pašišča. Treba je nadomestila. Prilike za to je še vedno zlasti po kmetih dovolj. Vzemimo gozd! Koliko prostora, ki ne nudi prav nobene koristi, bi se dalo zasaditi z medečim drevjem; predvsem z divjo češnjo, robinijo (akacijo) in s pravim kostanjem. Seveda bi bilo treba za to pridobiti več gospodarjev, ki imajo v čebelnem okolišu po 2—5 km gozdove. Strošek bi bil malenkosten. Morda bi ga nosile kar posamezne čebelarske podružnice. Po-

sestnikom bi v doglednem času novi nasadi donášali korist, saj je le ta in le oni les uporaben in se dobro prodaja. Gotovo bi imeli več od drevja kot od praznih prostorov.

Z osebnim prizadevanjem bi se tudi ploskve naših sadnih vrtov dale povečati in doseđanji sadovnjaki zboljšati. Sadjarstvo in čebelarstvo gresta roko v roki. Uspeh na nobeni strani ne bi izostal. — In polje! Dandanes pride pri nas polje v poštev le še za ajdo. Pa je vendar še tudi drugih poljskih kultur, ki so gospodarsko zelo uporabne, nudijo pa hkrati čebelam izvrstno pašo. Recimo spomladanska rdeča detelja, ki jo je vedno manj. In razne druge vrste detelj. Znano je, da na pr. v okolici Dunaja stalno vozijo čebele poleti v esparzeto in dosegaajo neverjetne uspehe. Pri nas to deteljo komaj kdo pozna. Pa ne vem, če bi v vsakem pogledu tudi za živino ne bila izvrstna. Res daje samo eno košnjo, ali s pametnim gospodarjem bi se dalo tudi to dejstvo v dobro obrniti.

Imamo po naši zemlji veliko zamčvirjenih kosp travnikov, ki ne donášajo prav nikake koristi, komaj morda nekaj ločka. Tamkaj bi vsadili neko izborno medečo rastlino (zlato rozgo), ki tak svet ljubi in bi na njej dolge tedne pasli svojo živalco. In tako naprej. Vsak košček sicer nerodovitnega in neizrabljenega sveta bi bilo moči izkoristiti za čebeljno pašo. Samo nekaj dobre volje je treba in skupnega dela. Nikomur pečeni golobi ne frče v usta. S samim tarnanjem se tudi nič ne doseže! Kdor je res čebelar in bi rad, da mu živalca uspeva, naj razmišlja o tem, kar smo samo na hitro in površno nakazali, in bo spoznal, koliko bi se dala v njegovem kraju paša zboljšati.

g Mariborski prašičji sejem 12. 4. m.
Kmetje so prignali precej prašičev na sejem, toda kupecv je bilo le malo. Dovož je znašal 186 prašičev, 2 ovci in 2 kozi; odprodanih pa je bilo le 67 repov. Cene za kos so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari 38—60 Din, 7—9 tednov stari 75—80 Din, 3—4 mesece 100 do 150 Din, 5—7 mesecev 180—200 Din, 8—10 mesecev 250—300 Din, 1 leto 400 do 480 Din; 1 kg žive teže je bil po 4—5 Din, 1 kg mrtve teže pa po 7—9.50 Din.

Društvo rejcev angorskih kuncev

Dne 12. junija so se zbrali v Kočevju ljubitelji in rejci angorskih kuncev k ustanovnemu občenemu zboru omenjenega društva, ki je prvo in edino te vrste v Jugoslaviji. Nujna potreba je narekovala dejstvo, da se zbere vse rejce angorskih kuncev v naši državi v skupno organizacijo, katere cilj je, da uvede enotne smernice za vzrejo in vzgojo angorskega kunca, ter v skupnem nastopu doseže na svetovnem trgu odgovarjajoče cene za volno. Društvo ima namen pospeševati rejo čistoplemenskih kuncev, deliti med revne člane brezplačno živali, prirejati tečaje in razstave o negovanju in pridobivanju angorske volne itd., kar je vse razvidno iz pravil in poslovnika društva rejcev angorskih kuncev kraljevine Jugoslavije v Kočevju.

Društvo predseduje splošno priznani rejci angorskih kuncev in strokovnjak v tej panogi reje malih živali, g. Kuntara Vilko iz Kočevja, ki ga upoštevajo rejci širom Jugoslavije in

tudi v inozemstvu. V odboru sodelujejo tudi rejci iz vseh banovin. Društveno glasilo je strokovni list: Rejec malih živali, ki ga urejuje znani propagator reje malih živali in organizator društev za pospeševanje reje malih živali, g. Inkret Alfonz iz Šenkovega turna pri Ljubljani.

Delokrog društva se razteza na vso državo in vabi društvo vse rejce in ljubitelje kakor tudi začetnike v reji angorskih kuncev, da se prijavijo in pristopijo k temu strokovnemu društvu, ki je tudi velikega socialnega pomena za malega človeka. Potom društva more vsak član vnovčiti pridobljeno volno in prejme za 1 kg volne 250 dinarjev, to je dohodek, ki ga nudijo trije odrasli kuni tekom leta. Rejo angorskih kuncev smatramo danes kot najbolj dobičkanosno gospodarsko panogo malega človeka. Prijavite se takoj na gornji naslov, na kar prejmeta vsa nadaljna navodila.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Šivalne potrebščine

Sukanec raznih vrst, škarje, igle za šivanje, vse te in še druge šivalne potrebščine ni lahko imeti vedno v vzornem redu. Četudi jih shranjujemo v predalu ali v za to določeni škafli ali košarici, se nam vendar ta drobnarija kaj rada pomeša med seboj, posebno če hodijo tudi otroci brskati po njej. Kar kmalu ne najdemo v predalu drugega kakor mešanico nereda, v kateri je prepleten sukanec, trakovi, svile za šivanje, gumbi, igle in drugo. Iz take zmede je težko najti zaželen predmet, posebno, če je treba hitro kaj zašiti ali prišiti. Čim večkrat potem iščemo v naglici, tem večja je zmeda in tem težje najdemo kar potrebujemo. Ko začno tudi deklice šivati za svoje punčke ali zase, tedaj je prerokanje glede šivalnih potrebščin na dnevnem redu. Tudi pogosto pospravljanje ne pomaga dosti.

Za vedno pa si odpomoremo, če nam

napravi mizar ali kdo izmed domačih posebno nizko leseno skrinjico za šivanje, v kateri ima vsaka, tudi najmanjša stvarca svoj določen prostor, iz katerega se ne more nič izgubiti oziroma pomešati med seboj. Preden pa damo skrinjico v delo, si moramo napraviti točen seznam vseh potrebščin, ki jih imamo, ter malo premeriti, koliko prostora potrebujejo posamezne stvari. Vsaka gospodinja potrebuje pri šivanju več vrst sukanca, različne prejice za mašenje nogavic, svilo za šivanje, gumbe, šivanke, igle za pripetanje, perilni trak, gobo, škarje. Pa tudi orodje za pletenje in kvačkanje spada semkaj. Na polo papirja zrišemo približno vse potrebne predele v naravni velikosti. Po dolgi strani oddelimo en ozek predal pa vsej dolžini. Tu seru mislimo shraniti vse dolge pretilke, kvačke za volno, škarje, kolešček za krojenje. Za sukanec odmerimo večji kvadratni del. Semkaj pridejo tudi prejice (v kiobčičkih) za mašenje no-

gavic. Ta predalček mora biti napravljen tako, da so v dnu pritrjeni (v odmerjenih razdaljah) tenki navpični stebrički, na katere potem natakneмо vretenca s sukancem in vse klobčičke, ki so v sredi votli. Vsako vretenca je nataknjeno na svojem stebričku, da ne more nikamor z mesta.

Svile za šivanje, ki imajo precej dolga vretenca, shranjujemo tako, da leže; če jih imamo v zalogi večje število, tedaj si odmerimo dva predela, katerih dolžina je malo večja kakor je dolžina papirnatega vretena, na katerem je navita svila; po širini pa računamo prostora za 3 ali 4 kose. Tako spravimo v oba predelčka 6 ali 8 vretenec svile.

Zaloga igel in buck je tudi v posebnem predelčku, medtem ko jih imamo za rabo sproti potaknjene v blazinici, ki ima v skrinjici tudi svoj oddeljen prostor. Dva predela je treba pustiti za gumbe, enega daljšega in ozkega za trakove in tako dalje.

Skrinjica mora biti narejena tako, da so deščice, ki dele posamezne prostore, premakljive. Zato imajo zunanje in vmesne stene vdelane zareze, v katere se potem pritrudi druga prečna deščica. Kadar hočemo šivalno skrinjico pospravljati, poberemo vse vmesne stene ven, oznažimo zabožček in postavimo posamezne stene nazaj, tako, kakor so bile prej, s tem, da jih kar zatakneмо v posamezne zareze.

Skrinjica za šivalne potrebščine, kakršno smo opisali, bi bilo prav lepo deško ročno delo v počitnicah. S. H.

KUHINJA

Fizolova juha s korenjem in krompirjem. Ze zvečer namočim osminko litra belega fižola. Drugi dan ga v slani vodi do mehkega skuham. Posebej skuham en debel krompir in tri srednje debele krompirje, olupljene in na kocke zrezane. Ko je vse kuhano, odcedim in stlačim in še pretlačim skozi sito. Za zabelo naredim prežganje iz žlice masti in žlice moke. V prežganje stresem pretlačene snovi, zalijem z juho ali z odcedkom fižola, korenja ali krompirja, odišavam z drobno sesekljanim zelenim petršiljem in drobnjakom ter pustim vreti še deset do petnajst mi-

nut. Na tej juhi zakuham rezance ali krpice, ali pa rezance iz jajčnih krp, ali pa stresem v juho zarumenelih žemljinih rezin.

Goveje meso kot zajčji hrbet. Pol kilograma surovega govejega mesa in en dekagram slanine prav na drobno sesekljam. V sesekljano meso primešam eno žemljico, ki sem jo v vodi namočila in ožela. Nato osolim in odišavam z drobno sesekljanim zelenim petršiljem in ščepom popra. Na z moko potreseni deski oblikujem iz tega mesa dva prsta debelo in štiri prste široko podolgasto klobaso. Ko je klobasa izoblikovana, jo denem v pomazano kozico, polijem z razbeljeno mastjo, pridenem košček čebule, denem v pečico ter pečem dvajset do petindvajset minut. Med peko pečenko pridno polivam z mastjo, v kateri se peče. Ko je pečenka lepo zarumenela, jo polijem s kisló smetano, jo pustim še par minut vreti, nakar jo vzamem iz pečice, razrežem na primerne kose, zložim na krožnik in polijem z omako. Kot pridatek ji priloži opečene krompirjeve kose, emoke, pražen riž ali pa makarone.

Rižev kipnik s črešnjami. Osem dekagramov riža skuham v treh osminkah mleka. Zgoščen riž postavim na stran, da se shladi. V skledi mešam tri dekagrame surovega masla, pet dekagramov sladkorja in dva rumenjaka. Ko je dobro zmešano, pridenem riž, malo cimeta, malo limoninih lupinic, par zrn soli, iz dveh beljakov sneg in pol žlice moke. To zmes denem v pomazano obliko in obložim s črešnjami, katerim sem odbrala peclje in peške. V pečici pečem počasi kake trideset ure.

Črešnjeva mezga. Za en kilogram črešenj brez peclja in brez pešk rabim en kilogram sladkorja. Črešnje potresem s sladkorjem, in sicer vrstoma, to je plast črešenj na plast sladkorja. Posodo s črešnjami in sladkorjem pokrijem s prtičem in pustim čez noč stati. Drugi dan prekuham črešnje brez mešanja. Ohlajene spravim v kozarce, jih povežem s pergamentnim papirjem in postavim na hladen in suh prostor.

V lekarni. »Ena steklenica vam bo zadostovala za izlečenje ravmatizma.« - »Kako to veste?« - »Ker doslej še nihče ni kupil druge steklenice.«

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Z ozirom na poletne mesece zastaja promet v devizah kakor drugod tudi na ljubljanski borzi. Beleženje inozemskih valut tekom zadnjega tedna ne kaže znatnejših sprememb. V zasebnem kliringu se je kupoval angleški funt povprečno po 235 Din, avstrijski šiling po 8.80 Din, španska pezeta po 6.05 Din in grški boni po 35 para. Uradni tečaji z 28.5% doklado so pa notirali: 1 angleški funt 216.04 Din, 1 ameriški dolar 43.26 Din, 1 holandski goldinar 29.68 Din, 1 nemška marka 17.56 Din, 1 švicarski frank 14.28 Din, 1 belgijski belga 7.35 Din, 1 italijanska lira 3.58 Din, 1 francoski frank 2.88 Din, 1 češka krona 1.82 Din.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 9. t. m. Prigon je znašal 22 konj, 16 bikov, 157 volov, 479 krav in 35 telet, skupaj 669 glav. Kupčija je bila precej živahna in prodali so kupcem 304 glave. Cene so ostale približno neizpremenjene. Za 1 kg žive teže so dosegli voli debeli 3.25—3.75 Din, poldebeli 2—2.50 Din, vprežni 2.50—3.25 Din, biki za klanje 2—3 Din, klavne krave debele 2.25 do 3.50 Din, plemenske 1.50—2 Din, krave za klobasarje 1—1.25 Din, molzne in breje 2—2.50 Din, mlada živina 2.50 do 3.75 Din, teleta 3—4 Din.

g Prašičji sejem v Ptujju 10. t. m. Radi žetve in hude vročine so prašičje-rejci pripeljali na ta sejem le 110 prašičev, od katerih so odprodali le 35 repov. Povprečne cene so bile naslednje: pršutarji 4.50—5.50 Din, plemenski prašiči 4—5 din za 1 kg žive teže. Pitancev sploh ni bilo na sejmu. Pujski 6—12 tednov stari so dosegli po kakovosti cene od 30 do 70 Din eden.

CELA

g Ljubljanska blagovna borza. V znaku nazadovanja so tudi na ljubljanski borzi cene za žito. Tako izkazuje pšenica 78 kg težka, bačka po 122.50—125 Din, banatska po 120—122.50 dinarjev za 100 kg, oves po 102—105 Din, koruza bačka 78—80 Din, banatska 76

do 78 Din, činkvantin bački 110—112.50 dinarjev, moka »O« bačka 200—210 Din, banatska 205—215 Din, štev. 2 180 do 190 Din, štev. 5. 160—170 Din, otrobi debeli 100—105. Kupuje se pa le za sproti.

g Pridelek pšenice v Vojvodini. Vesti o pridelku pšenice in ječmena so iz raznih krajev Vojvodine različne. Tako poročajo iz Vinkovcev, da je ječmen že omlačen, toda slabe kakovosti. Pšenica kaže bolje, zato je v par tednih padla cena na tamkojšnjem tržišču od 135 do 105 Din za 100 kg. Tudi cena koruzi nazaduje iz beleži sedaj 75 Din. — Iz Sombora in okolice poročajo, da bo letošnji pridelek pšenice mnogo manjši od lanskega in bo dosegel komaj 600—700 kg na oral, medtem ko je bil lani 1000—1400 kg. Kakovost pšenice pa je izvrstna. — Tudi iz Osjeka se sliši, da bo pridelek 900—1000 kg na oral, malokje 1400 kg. Ravnotako tožijo iz Novega Sada o manjši količini pridelka od lani. — Zanimivo je, da se je v zadnjem času pojavila pri nas kot kupec za pšenico Italija.

g Evropska letina pšenice. Mednarodni zavod za kmetijstvo v Rimu je objavil svojo prvo cenitev evropske letine pšenice na podlagi stanja v začetku junija t. l. Letino pšenice v uvoznih državah ceni zavod na 320 milj. stotov, letino držav izvoznice pšenice pa na 110 milj. stotov. Skupna letina pšenice bo torej 430 milj. stotov, dočim je lani znašal pridelek 417 milj. stotov. Letina 1935 bi bila ena najboljših, kajti le letina 1933 je dala večji uspeh, namreč 476 milj. stotov. — Zanimiva je tudi cenitev letine naše sosede Madjarske, ki znaša letos 20.2 milj. stotov napram lanskim 17.6 milj. stotov. Najbolj pada pa v oči vest, da za te velike količine letošnjega pridelka ima Madjarska še kupce, in sicer Italijo, Avstrijo, Nemčijo in Švico. Posledico tega občuti na lastni koži Jugoslavija, ki vsled ponesrečene dosedanje gospodarske politike nima skoro nikakih izvoznih možnosti.

g Vinsko tržišče v Dalmaciji. Kupčija z vinom je bila junija meseca zelo živahna ter je bilo prodanega nad 100 vagonov vina; računajo, da je ostalo še na prodaj komaj kakih 100 vagonov, ki bodo seveda do trgatve že našli kupca.

PRAVNI NASVETI

Razlika pri dedovanju med brati in polubratji. J. A. M. — Brat je umrl in zapustil nekaj denarja, oporoke pa ni napravil. Starši so že umrli. Pokojni brat je zapustil dva prava brata in dva polubrata, ker je bil oče vdrugeč oženjen. Vprašate, če dedujejo vsi bratje enako ali ne. — Ako ni nikogar, ki izvira od zapustnika samega, preide dediščina na njegove roditelje in njune potomce. Ako sta umrla oba zapustnikova roditelja, se deli ona polovica dediščine, ki bi pripadala očetu, med njegove ostale otroke in potomce, druga polovica, ki bi bila materi, pa med njene otroke in njihove potomce. Na primer: zapuščina brata znaša 10.000 dinarjev. Od tega zneska odpade 5000 dinarjev na očeta in na njegove otroke, a 5000 Din na mater in njene otroke. Po očetu ima pok. brat dva brata iz prvega zakona, dva pa iz drugega zakona. Očetova polovica 5000 Din se torej deli na štiri enake dele, a dobi vsak po 1250 Din. Po materi ima pok. brat le dva brata. Materino polovico dobita ta dva brata, vsak po 2500 Din. Pravi bratje dobijo torej po 3750 Din, polubratje na le po 1250 Din od zapuščine brata.

Kolesarska nezgoda. S. J. S. Na cesti, na ovinku, se je v Vas zadel drug kolesar, ki je z nasprotni strani vozil tako, da je padel in si pri tem raztrgal obleko. Vam se pri tem ni nič zgodilo. Sedaj Vas pa ta kolesar toži, da ste Vi krivi nezgode in zahteva od Vas povračilo škode za raztrgano obleko. — Vprašate, če ste res samo Vi krivi, ali pa oba? — V pravdi se bo najpreje moralo po pričah — očitnih ugotoviti, kdo je zakrivil nezgodo. Če ste vozili po nepredpisani strani ceste, ste na vsak način krivi. Če sta pa oba vozila po pravilni strani, pa je kljub temu vsled nerodnosti obeh prišlo do nesreče, sta oba odgovorna za škodo sorazmerno. Važno je, da takoj pri prvi razpravi navedete vse priče, ki so dogodek videli. Katerim pričam bo sodišče verjelo, bo odločil sodnik po prostem prevdaru in tudi v sodbi razložil, zakaj.

Izbegavanje plačila za nezakonskega otroka. J. K. Z. S. Pred 3 leti ste poročili

moža, ki ni imel niti premoženja niti govine, pač pa enega nezakonskega otroka, ki je živel pri svoji materi. Z lastnim denarjem ste vzeli v najem mlin in sebi uredili gospodarstvo, pri katerem Vam mož pomaga. Varuh nezakonskega otroka je dal zarubiti za otrokovo preživnino kravo, telico in svinje, češ, da so ta živina tudi del moževega zaslužka, a mož neče za nezakonskega otroka nič plačati. — Če ste Vi vzeli mlin v najem na svoje ime in za svoj denar in če Vam nalagajo davke, a ne možu, potem je tudi gospodarstvo, ki ste ga ustvarili na mlinu Vaše, in se ne more za dolgove moža zarubiti Vaša živina. Opozorite varuha na vse to, pokazite mu najemno pogodbo, davčne naloge itd. in zatevajte, da odstopi od rubežni. Če ne bi hotel odnehati, morate pri sodišču vložiti izločitveno tožbo za zarubljeno živino. — Seveda, lepo ni od Vašega moža, da se na tak način izmika svoji dolžnosti skrbeti za otroka. Ker mož v Vašem mlinu dela, lahko varuh pri sodišču doseže, da se zarubi možev zaslužek, tako, da ne boste smeli možu izplačati nobenega denarja, ampak varuhu za otroka do višine mesečne vzdrževalnine.

Tujske legije. B. F. D. Vprašajte pri domačem okrajnem glavarstvu, če vam bodo dali dovoljenje za odpotovanje v inozemstvo in za vstop v tujsko legijo. Če boste tako dovoljenje dobili, se pa o tem informirajte pri francoskem konzulatu. Vso stvar pa še prej dobro premislite, predno se za kaj takega odločite.

Priposestvovana pravica ali ne? A. K. S. S. Poleg Vašega posestva leži sosedov pašnik, nekoliko zaraščen z grmovjem. Na ta pašnik ste stalno odlagali že čez 30 let drva, kamenje za apneno jamo, obračali ste tam vozove, ter Vam prejšnji lastnik tega nikoli ni branil. Sedanji lastnik Vam je sporočil, da namerava navedeni pašnik spremeniti v vinograd in njivo. Vprašate, če mu lahko to zabranite, ker mislite, da ste ta pašnik že priposestvovali. — Doslej ste sporni del pašnika uporabljali s privoljenjem prejšnjega lastnika. Če dokažete v pravdi, da niti Vi niti Vaš posestni prednik niste prosili sosedu, da smete sporni del pašnika uporabljati, ampak ste vse to izvrševali kot svojo pravico, potem ste priposestvovali služnostno pravico v korist Vaše hiše, da odlagate na spornem pašniku drva itd., niste pa še mogli priposestvovati zemlje. V tem smislu se pobotejte, ker je pravda negotova in niso stroški v razmerju z vrednostjo spornega pašnika.

Naročajte »Domoljuba«!